

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 11, najnižja 7,8, arčni tlak 1014,3, stanovitveni veter 4 km, vlažna 92 odst., padavine 4,1 mm, nebo pooblačeno, morje mirno, temperatura morja 9 stopinj.

Vreme danes: Deževno.

Zborovanje žena v mali Rossetijevi dvorani

Danes v Rimu nadaljevanje pogajanj za rešitev spora CRDA in arzenalu

Včeraj popoldne so o sporu razpravljali ministrski predsednik, minister za delo, podtajnik ministrstva za delo in predsednik IRI

Danes popoldne se bodo torej nadaljevala pogajanja za rešitev spora v CRDA in arzenalu. Upati je, da bodo to zaključili razgovori in da bo končno dosegel sporazum, saj bo jutri točno devet mesecev, odkar so tržaški kovinarji začeli borbo za uresničitev svojih upravičenih zahtev. Danes popoldne pa bo v mali Rossetijevi dvorani zborovanje, ki ga organizira odbor žena delavcev CRDA in arzenala. Članica tega odbora bo poročala o razmerah, v katerih živijo družine prizadetih delavcev zaradi dolge sindikalne borbe in preizkušnih plač. Iz Rima je prišla večerjav, da je bil okrog polne ministrskega predsedstva sestane, katerega so se udeležili ministrski predsednik, minister za delo, podtajnik ministrstva za delo ter predsednik IRI. Razpravljali so o razvoju pogajanj in sklenili, da bo vlada vložila vse svoje sile za to, da bo v pogajanjih, ki se bodo nadaljevala danes, dosegel sporazum. Pravijo, da so na včerajšnjem sestanku ministrov z ministrskimi predsedniki in podpredsedniki IRI odpravili nametane, da bodo pogajanja spustili na drugi teden, kar bi bilo v skladu s tem, da so pogajanja v Rimu večjeje zahtev, kot tržaški kovinarji, in da je zaradi tega nekoliko več upanja, da bo prišlo te dni do rešitve spora. Tudi tajništvo Zveze kovinarjev PION poudarja v svojem letniku, ki ga je razširilo včeraj po mestu, da se mora spor rešiti v tem tednu, toda po pogojem, da bodo pogajanja upoštevani zadnji predlogi sindikalnih organizacij. Omenjena zveza tudi poudarja, da bodo nosili odgovornost za morebitno nadaljevanje sindikalne borbe, če bi od tega prišlo, tisti, ki se upirajo pravi rešitvi spora, ne pa delavci in sindikati, ki so v teh mesecih dokazali upravičenost svojih zahtev, svojo dobro voljo in zavednost.

Zborovanje stanovanjskih upravičencev

Za pospešitev gradnje ljudskih stanovanjskih hiš

Lani so dodelili samo 353 ljudskih stanovanj, letos pa jih nameravajo zgraditi samo 248

Z zborovanja stanovanjskih upravičencev

V nedeljo popoldne je bil najprej redni letni občni zbor združenja stanovanjskih upravičencev, nato pa javno zborovanje, posvečeno zahtevam po gradnji ljudskih stanovanjskih hiš in ukinitvi stanovanjskih izgovorov.

Na zborovanju je govoril Tonel orisal sedanjost nezadovoljiv položaj in ugotovil, da se gradi vedno manj ljudskih stanovanjskih hiš. Tako je govoril ugotovil, da so lani zgradili in razdelili 353 ljudskih stanovanj in da je za leto predvidena gradnja samo 182 stanovanj poleg 86, katere bodo morali najemniki odplačati. Pri tem pa leži pri odgovornih komisijah še vedno 19.000 prošenj za stanovanje.

Napacno je tudi, da se ustanavljajo nove komisije — poleg že obstoječih občinskih komisij — za razdeljevanje stanovanj, saj se na ta način odloži, da morajo brezdomci vlagati v Rimski 1956. letu. Pagnini je bil mnenja, da velja, da morajo biti stanovanjske komisije, ki so bile ustanovljene po pravičnih kriterijih.

Na zasedanju so tudi protestirali proti dejstvu, da ministri v Rimu niso upoštevali upravičenih zahtev za ustavitve stanovanjskih izgovorov, tako da se še vedno dočaja, da mečeno na stolne revnih družin na cesti in nima za te družine občina niti dovolj zaslinih zavetišč.

Pagnini toži Pincherla in Kolenca

Danes se bo začela razprava proti dr. Brunu Pincherli in odgovornim urednikom tednika »Il Lavoratore« Mariju Kolenču — Colluju, ki ju je tožil bivši episkop našega mesta v času nacistične okupacije Cesare Pagnini.

Do tožbe je prišlo po objavi dela govora, ki ga je imel dr. Pincherle med komemoracijo v Carrara, 10. t. in Pagnini je bil mnenja, da velja, da nekateri besede njemu, zaradi česar je vložil tožbo. Proces se je začel pred meseci, a so ga odložili.

Obtožbene bodo branili odv. Pogassi, Morgagna, Battaglia, C. Pagnini, pa bo kot zaščitna stranka zastopal odv. Antonini.

Inspekcija poveljnika policije

V preteklih dneh je prišel v Trst na inspekcijo odredov javne varnosti poveljnik policije dr. Carrara. 10. t. in poveljnik je zapustil Videm in prišel v naše mesto, kjer si je ogledal območje bloke.

Včeraj jutraj je odšel dr. Carrara na vladnostni obisk generalnemu vladnemu komisarju dr. Pelamari. Po obisku je obiskal kvestorja ter se zadržal z njim in drugimi funkcionarji na razgovoru. Viskoki funkcionarji si je tudi ogledal nekatera vojnišča.

Možnosti za okrepitev pomorskega prometa

Nova zveza med Trstom in Perzijskim zalivom

Po drugi strani pa sporočata dve družbi, da bosta morali ukiniti svojo pomorsko zvezo na isti prog

Poročili smo že, da bodo od prvega marca vozila na redni progi med Trstom in Perzijskim zalivom ladje pomorske družbe: »Associated Mediterranean Gulf Lines«. Na tej progi bo odplula iz Trsta ladja vsakega ponedelja v vsakega 15. v mesecu, in to pod izredno ugodnimi pogoji, saj družba zagotavlja, da bodo brodnice za 10 odstotkov nižje kot brodnice katere koli druge konkurenčne družbe.

Zgoraj omenjena družba ne nastopa sama, temveč gre v bistvu za zvezo treh severnih pomorskih družb, ki razpolagajo z obsežnimi sredstvi in se skušajo na vsak način vrniti v donosen promet iz Trsta proti Perzijskemu zalivu. To namerava družba doseči s pomočjo izredno ugodnih pogojev, za kar bodo na progi vozile moderne ladje z zelo dobrimi pomorskimi značilnostmi.

Ta nova pomorska proga torej ponovno dokazuje, da obstajajo v Trstu obsežne možnosti za okrepitev rednih pomorskih prog, za katere se zanimajo celo severni konkurenti. Istočasno pa predstavlja ta pomorska proga izredno res-

nega konkurenta za dve tržaški pomorski družbi, ki sta do sedaj vzdrževale redno pomorsko progo proti Perzijskemu zalivu in ki bosta prisiljeni ukiniti svoje ladje iz prometa.

V tej zvezi je po tržaški gospodarski agenciji »ASTRA« tržaška pomorska družba »Adria Lines and Trading« razširila uradno poročilo, v katerem ugotavlja, da bo prisiljena ob koncu februarja ukiniti svojih 8 ladij iz prometa in jih stalno zadržati v tržaškem pristanišču. Tudi druga družba »IGEMAR« je v podobnem položaju in bo verjetno prisiljena sprejeti isti ukrep.

Obe pomorski družbi zaradi tega pričakujejo pomoč na strani svojih stalnih klientov (na katere sta se že obrnili), temveč tudi države, da bi lahko premagali konkurenčni poseg in si ohranili promet. Pri tem je treba upoštevati, da tujca konkurenca podjetja pripadajo v Trst iz čisto gospodarskih razlogov in da bodo brodnice takoj povišale, ki si zagotove monopolni položaj.

Po kongresu Zveze demokratičnih občin v Florenci

Zveza si bo tudi prizadevala doseči rešitev tržaških vprašanj

V resoluciji so med drugim poudarili, da se morajo rešiti manjšina vprašanja, ustanovitvi prosta cona in avtonomna dežela - V svet Zveze sta bila izvoljena tudi tov. Dušan Furlan in odv. Pogassi

Pretekli teden smo poročali o zbiranju v Trstu delegacij Pokrajinske zveze demokratičnih občin, ki se je udeležila vsedravnega kongresa Zveze demokratičnih občin, pokrajini in krajevnih ustanov, ki je bil v Florenci. Tržaško pokrajinsko združenje, ki ga vodi Dušan Furlan, zupan devinske - nabrežinske občine Dušan Furlan, zupan dolinske občine Lovrina, zupan zgoniške občine Pire, odbornik republiške občine Gustin, predstavnik KPI in predstavnik PSI.

Udeležba slovenskih županov je še posebno važna za naše slovenske občine, ki so se vključile v vsedravno zvezo demokratičnih občin, pokrajini in krajevnih ustanov. Zlasti je važno tudi dejstvo, da sta bila v vsedravnem svet zveze izvoljena dva predstavnika Tržaške pokrajinske zveze, in sicer zupan devinske - nabrežinske občine Dušan Furlan ter bivši tržaški občinski svetovalec odv. Pogassi.

Po kongresu smo obiskali tov. Dušana Furlana, ki nam je obrazložil pomen vključitve slovenskih demokratičnih občin v to veliko vsedravno zvezo, ki združuje vse upravitelje italijanskih demokratičnih občin in pokrajinskih uprav ter drugih krajevnih ustanov. Tov. Dušan Furlan, ki je bil izvoljen tudi v vsedravnem svet zveze, je na kongresu govoril o pomenu vključitve v omenjeno zvezo demokratičnih upraviteljev tržaških pokrajin. Poleg drugega je tudi poudaril potrebo, da bi se morale pokrajinske oblasti v vsedravnem svet zveze, ki združuje vse upravitelje italijanskih demokratičnih občin in pokrajinskih uprav, sistematično predložiti prebivalstvu vsa vprašanja, s katerimi se ukvarjajo in bo-
li nježi kaj z vsemi težavami in uspehi, kar bi moralo priti zlasti od izraza v demokratičnem tisku. Obenem pa bi se morale zveze še bolj odločno boriti za upravnost decentralizacijo, demokratizacijo in avtonomijo občinskih uprav.

Nabrežinski župan je še posebno izrazil svoje zadovoljstvo, da so v zvezo demokratičnih občin pristopile tudi vse občine tržaške pokrajine, kjer živi večina Slovencev. Predstavniki slovenske zveze, ki so se vključili v vsedravno zvezo demokratičnih občin, pokrajini in krajevnih ustanov, so se zlasti v vsedravnem svet zveze, ki združuje vse upravitelje italijanskih demokratičnih občin in pokrajinskih uprav, sistematično predložiti prebivalstvu vsa vprašanja, s katerimi se ukvarjajo in bo-
li nježi kaj z vsemi težavami in uspehi, kar bi moralo priti zlasti od izraza v demokratičnem tisku. Obenem pa bi se morale zveze še bolj odločno boriti za upravnost decentralizacijo, demokratizacijo in avtonomijo občinskih uprav.

Desetinski tajnik KPI iz Vidma Lizzero je v svojem govoru tudi poudaril nujnost in potrebo po sodelovanju med italijanskimi in slovenskimi prebivalstvom na območnem področju za skupno obrambo italijanskih pravic. Poslušanje Lizzero govoril tudi o gospodarskih in drugih vprašanjih tržaške pokrajine, omenil zlasti velike gospodarske težave Trsta, ki ga vlada zastopavala, čeprav bi se morala zveza z vseh strani zavezati z vso iskrenostjo in poštenostjo, v korist ne samo tržaškega ampak tudi državnega gospodarskega napredka.

Vsi govorili in intervencije posameznih delegatov so se končale s poudarjenimi krajevnimi in vsedravnimi vprašanji tudi na nujnost uresnitve ustavnih načel o deželni, pokrajinski in občinski avtonomiji, o reorganizaciji krajevnih financ, borbi proti odložitvi razpisov, kateri se prišli na dan s konkretnimi dokazi o velikih korupcijskih reakcijah upraviteljev, kot na primer v Neaplju, kjer je bila celo vlada prisiljena, izvesti preiskavo o poslovanju kumarištvu občinske uprave. Drugi pa so govorili o diskriminaciji državnih nadzornih organov proti demokratičnim občinskim in pokrajinskim upravam.

Med drugimi resolucijami je kongres odobril tudi resolucijo, ki se je nanašala na krajevnih razmerah, v kateri je postavljena zahteva po ustanovitvi deželne avtonomije »Furlanija - Julijska krajina« s posebno avtonomijo za tržaško pokrajino. V tem okviru je kongres tudi poudaril, da je potrebno ureditve vprašanj v korist etnične manjšine. Resolucija predlaga poleg drugega tudi takojšnji razpis novih občinskih volitev v Trstu, ustanovitve proste cone, rešitve vprašanja pomorskega prometa in ostalih gospodarskih vprašanj, da se bo mesto končno rešilo hude gospodarske stiske.

Tov. Dušan Furlan je tudi poudaril, da se bo kot član vodstva tržaške pokrajinske zveze in vsedravnega sveta zveze, ki združuje vse upravitelje italijanskih demokratičnih občin in pokrajinskih uprav, sistematično predložiti prebivalstvu vsa vprašanja, s katerimi se ukvarjajo in bo-
li nježi kaj z vsemi težavami in uspehi, kar bi moralo priti zlasti od izraza v demokratičnem tisku. Obenem pa bi se morale zveze še bolj odločno boriti za upravnost decentralizacijo, demokratizacijo in avtonomijo občinskih uprav.

Pred istimi sodniki kazenskega odseka se je moral zantogovarjati tudi 70-letni Anton Censky iz Ul. Cavana, ki je bil obtožen prilastitve tujeblaga, Censkemu je obtožila marca lani Beatrice di Bernardo vd. Furlan iz Fura Ul. Piano, ki je moža izročila za krotjenje plačila 28 kosov perzijskega krzna.

Nekaj dni kasneje je Censky opozoril žensko, da je premalo krzen, zaradi česar je ženska naravnost preklicala in prišla po blago.

Ko pa si je doma ogledala krzna, se ji je delo, da niso njena, zaradi česar je vložila prijavo, ki je Censkemu spravila na zatočno klop. Mož pa je prepričan, da krzna ni izročila ali pokvaril in s tem dosegel oprostitve krivde, ker ta sploh ne obstaja.

Pred istimi sodniki kazenskega odseka se je moral zantogovarjati tudi 70-letni Anton Censky iz Ul. Cavana, ki je bil obtožen prilastitve tujeblaga, Censkemu je obtožila marca lani Beatrice di Bernardo vd. Furlan iz Fura Ul. Piano, ki je moža izročila za krotjenje plačila 28 kosov perzijskega krzna.

Nekaj dni kasneje je Censky opozoril žensko, da je premalo krzen, zaradi česar je ženska naravnost preklicala in prišla po blago.

Ko pa si je doma ogledala krzna, se ji je delo, da niso njena, zaradi česar je vložila prijavo, ki je Censkemu spravila na zatočno klop. Mož pa je prepričan, da krzna ni izročila ali pokvaril in s tem dosegel oprostitve krivde, ker ta sploh ne obstaja.

Pred istimi sodniki kazenskega odseka se je moral zantogovarjati tudi 70-letni Anton Censky iz Ul. Cavana, ki je bil obtožen prilastitve tujeblaga, Censkemu je obtožila marca lani Beatrice di Bernardo vd. Furlan iz Fura Ul. Piano, ki je moža izročila za krotjenje plačila 28 kosov perzijskega krzna.

Protest zgoniškega občinskega sveta zaradi kampanje proti dvojezičnosti

Kdaj bo rešeno vprašanje šole v Briščkih - Odobrena javna dela in gospodarski načrt za leto 1958-59 - Novi odbor podporne ustanove

Preteklo nedeljo je bila na županstvu v Zgoniku rešena seja zgoniškega občinskega sveta, na kateri je svetovalec Just Pegan predložil v obdobju resolucijo, ki obravnava vprašanje dvojezičnosti. V tej resoluciji, ki je bila soglasno sprejeta, občinski svet najprej ugotavlja, da je na območju dvojezičnosti v skladu s členom 6 republiške ustave potrjeno v Londonskem sporazumu, ki jamči Slovence na tržaškem področju pravico uporabe svojega jezika v odnosih z oblastmi, tudi na sosednji zlati del Opčine.

Občinska uprava je glede tega obvestila vladni komisariat in šolsko skrbništvo. Ker je prejel negativen odgovor, je občinska uprava poslala še eno pismo, potem pa je bil tem obvesten tudi vladni komisariat, ki je zgoniškega župana dejal, naj ga na to vprašanje spomni ob koncu letnega zasedanja občinskega sveta, kar pa so si pri tem spomnili, da je vladni komisariat pristo odgovoril še ob začetku pretekega šolskega leta, iz česar sledi, da gre za namenno zavlekanje in da oblasti ne nameravajo šole odpraviti. Občinski svet je pooblašil upravni odbor, da še nadalje intervenira in doseže ugotovitve šole v Briščkih.

V naslednji točki dnevnega reda je odbornik za javna dela poročal o gospodarskih načrtih za leto 1958-59, ki je bil predložen pristojnim oblastem za leto 1958-59, iz poročila je bilo razvidno, da je bilo delo za razvedrilo ceste Zgonik - Salez povečano podjetju Milč za 3,5 milijona lir in da bodo z dela začeli 1. marca letos. Po pravilu ceste Devinska - avtomobilska cesta bo izvršilo podjetje Calici za 2,5 milijona lir, medtem ko bo treba ceste Briščki - Mali Repen samo še asfaltirati. Kar se odnosi na vprašanje sedaj bolj učinkovito reševanja v okviru krajevnih zvez, ki se bo morala neposredno ukvarjati z vsemi temi vprašanji.

Megla je ovirala avtobusni promet

Megla je včeraj povzročila resne težave avtobusnemu prometu in so imeli zaradi nje številni avtobusi velike zamude, saj so bili prisiljeni zavirati na križiščih. Prometna policija je uvedla posebno službo in razposlala na križišča več patrulj, ki so opozarjale avtomobiliste k previdnosti.

Prometni nesreči

Hudo ranjen vespit pri padcu v Ul. Venezian

Avto povozil desetletnega dečka

Sinoči se je pripetila v Ul. Venezian huda prometna nesreča, zaradi katere je policija uvedla preiskavo, a ne more ugotoviti ničesar predvsem, ker, ponesrečenca nista imela dovolj sredstev za plačilo kazni, ki bi jo morala biti prisiljena plačati. Vsi govorili in intervencije posameznih delegatov so se končale s poudarjenimi krajevnimi in vsedravnimi vprašanji tudi na nujnost uresnitve ustavnih načel o deželni, pokrajinski in občinski avtonomiji, o reorganizaciji krajevnih financ, borbi proti odložitvi razpisov, kateri se prišli na dan s konkretnimi dokazi o velikih korupcijskih reakcijah upraviteljev, kot na primer v Neaplju, kjer je bila celo vlada prisiljena, izvesti preiskavo o poslovanju kumarištvu občinske uprave. Drugi pa so govorili o diskriminaciji državnih nadzornih organov proti demokratičnim občinskim in pokrajinskim upravam.

Nesreča se je pripetila malo pred 19. uro v bližini stavbe št. 25 v Ul. Venezian. Po cesti je vozil proti nabrežju s svojo vespo 34-letni Arto Lauri od Sv. M.M. Sp. Njegovemu avtu je prišlo pod noge desetletnega dečka, ki je bil hudo ranjen. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok utrpel pri padcu v ul. Venezian. Njegov avto je bil v celoti uničen, kar je bilo posledica udarca v steno prece velika skala, ki je padla prav na avto. Po povratku domov je otrokova mama, Marija Krizmančič najela zasebni avto in se pripeljala v Trst, kjer je si na odplajala naravnost v bolnišnico. Zdravniki so jo prepričali, da je treba otroka pustiti pod njihovo oskrbo na kliniki, kjer bodo zdravili poškodbo, ki jo je otrok

A. P. Čehov

KAMALEON

Čez trg stopa policijski nadzornik Očumelov v novem policijskem plašču in s sveženjem v roki. Za njim caplja siv strazar z reškom do vrha napojenim z zaplenjenimi kosmuljami. Vse naokrog popolna tisi... na tregu niti živ duše...

«Tako, torej, morda, še ujedel boš!» je nenadoma zaslišal Očumelov. «Fantje, ne izpuščajte ga! V teh časih je prepovedano ujedati! Daj ga! Ah, ah!»

Oglasilo se je pasje cviljenje. Očumelov se zazele v stran in vidi: iz lesene lope trgovca Picuniga beži po treh nogah pes in se med potjo ozira nazaj. Za njim se podi človek v škrobljeni srcaji iz bombazevine in z opdetim telovnikom. Hiti za psom in naprejen vnaprejš se vrže na tla in zgrabi psa za zadnje noge. Znova se oglasi pasje cviljenje in vmes kriki: «Ne pusti ga!» Iz trgovine se stezajo zaspani obrazi in kot da bi zrasla iz tal, se je poleg skladišča že zbrala množica.

«Zdi se, da je tu prišlo do nereda, blagorodje...» je rekel strazar.

Očumelov se je obrnil na levo in usmeril korake proti gruči. Pri vratih skladišča je zagledal prejšnjega človeka v odprtem telovniku, ki je dvignil desno roko in množico kazal okoli. V tem človeku je poznal Očumelov spoznal zlatarja Hrujkinu. Sredi množice pa je razkorenjeni prednjimi nogami in drhteč po vsem telesu je na tleh sedel glavni krivec nereda — mlad bel hrt.

«Čemu ste se tukaj zbrali?» je vprašal Očumelov, ki se je prejel v sredo gruče. «Zakaj ste prišli sem? Kaj je s tem vašim prstom? Kdo je kriv?»

«Blagorodje, sel sem, ne da bi se bil koga dotaknil...» je prišel Hrujkin poknavrat v pest, «...zaviral drvo z Mitro Mitričem, ki je nenadoma pridružil ta surovina in me ugriznila v prst. Blagorodje, oprosti boste, toda človek sem, ki dela, sem torej delavec. Moje delo terja rahlostnost... naj mi dajo odškodnino!»

«Hm, da! V redu...» je rekel Očumelov strogo, pohiral in pomignil z obrvi. «Dobro. Cigav je pes? Tega ne bom pustil kar tako. Čas je že, da posvetimo nekaj pozornosti gospodu, ki se nece pokoravati zakonom. Ko bomo lo-pova obsodili na globo, se bo zavedal, kaj pomeni pes na podobna svojati, ki se potepa okrog! Pokazal mu bo vruga, pokazal...! Psa je treba ugonobiti! Vprašaj ga, ali vas, cigav je pes?»

«Zdi se mi, veste, zdi, da je last generala Ziganova,» je oglašil nekdo iz gruče. «Generala Ziganova? Hm, da! Jeldirin, sleci mi plašč! Strahovito vroče je! Zdi se, da se pripravljata na dež... Vendar, nečesa ne morem razumeti: kako te je moglo to scene sploh ugrizniti?» se je Očumelov obrnil k Hrujkinu. «Kako pa je mogel seci do tvojega prsta? Tako droben je, ti pa si, kar ogled se, tolikšen... Najbrž pa si prst odrgnil ob kakem zebju, nato pa si si izmislil laži! Kaj ne, da je tako... Poznam vas, poznami!»

«Vse blagorodje, kar tako za šalo mu je s cigareto opekeli gobček in pes je ne hodi len — hop! šavnjil po njegovem prstu... Na žalost je in rad... Daj, daj, vaše blagorodje!»

nik kot bi govoril samemu sebi. «Na gobcu mu nič ne piše. Zadnjič sem na njegovem dvorišču videl prav takšnega.»

«Seveda je generalov!» je rekel nekdo iz gruče. «Hm... da! Jeldirin, pomagaj mi, obleči plašč... Zdi se, kot bi bil veter zapihal. Hladno mi je, hladno. Psa odvedi h generalu in povprašaj... Povej mu, da sem ga našel jaz in da ga pošiljam k njemu. Reci mu tudi, naj psa ne pušča jo več na ulico... Pes je morda dragocen in če bi mu kaka svinja porinila pod nos cigareto, bi ga mogoča poskodovati. Pes je nežna stvarca... Ti pa, tele, spusti roko. Čemu toliko razkazuješ svoj trapasti prst. Tega si si sam krivi!»

«Glejte, generalov kuhar prihaja, njega bomo vprašali... Prohor, hej, Prohor! Pridite sem. Poglejte tega psa... ni mar vaša?»

«Kje neki, takih nismo nikoli imeli!»

«Sicer pa čemu toliko sprašujemo,» je rekel Očumelov, «to je navaden klatež. In ne bomo na dolgo razpravljali... Če sem rekel, da je klatež, pomeni, da je vsekakor klatež! Ustreliti ga je treba in konec besedi!»

«Pes ni naš,» je nadaljeval Prohor, pač pa od generalovega brata, ki je pred dnevi prišel. Naš ni naš nad hrtov, njegov brat pa jih zelo cenil...»

«Kako pravilo, da je pri-potaval njegov brat? Vladimir Ivanovič,» je osuplo vprašal Očumelov in obraz se mu je takoj razluzel v blag nasmech. «Glej, glej, ljubi zgodbo bog! In jaz tega nisem niti vedel. Prišel je, pravilo, na obisk?»

«Na obisk...»

«Oh, ljubi gospod bog... Zazel si je videti brata! Jaz pa tega sploh nisem vedel, in pes je gotovo njegov. To me zares veseli... Vzemim ga... Sene ni slabo in tako uren je, hop, in savsnil je tega za prst. Ha, ha, ha! No, kaj pa trepete, rrr... rrr... Stram te bodi, podlež... Takega psika...»

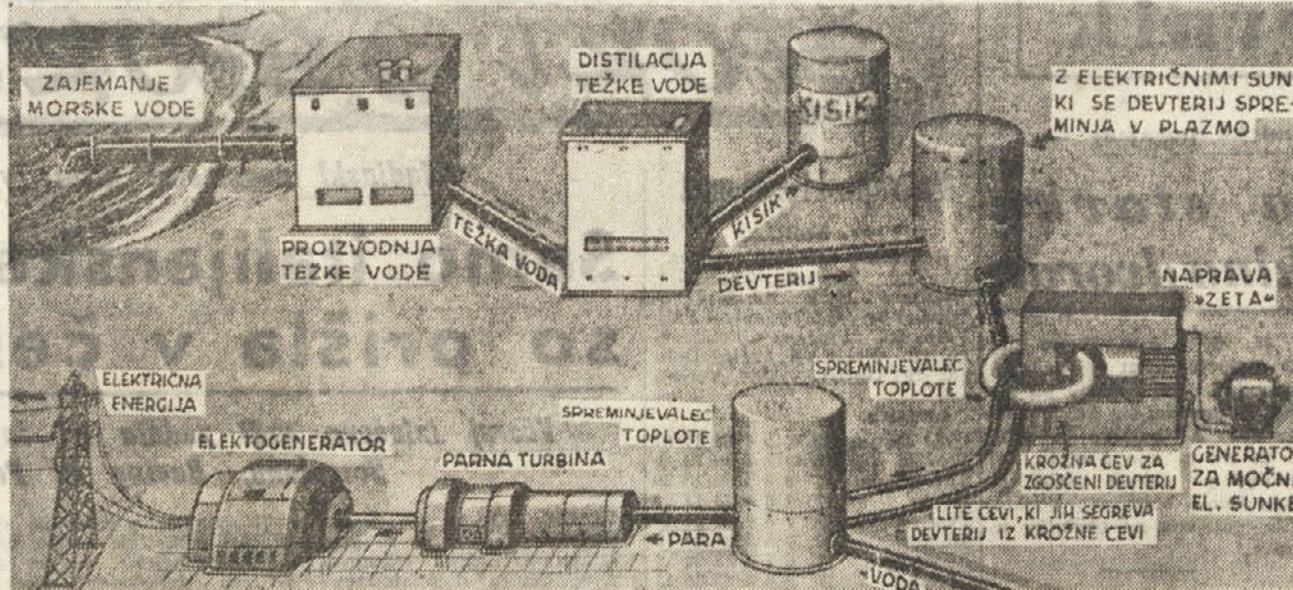
Prohor je poklical psa in z njim odšel iz skladišča. Množica pa se je Hrujkinu smejala.

«Se mi boš prišel v roke, šel mu je zagrozil Očumelov, si ogledal plašč in od korakal čez trg.

Zares kaj čudni so dogodki, ki so tako rekoč na dnevnem redu v Zapadni Nemčiji. Pred nekaj dnevi so resno za-šeli obravnavati vprašanje o ukinitvi zakona, ki so ga izdali zavezništvo takoj po končani vojni in ki je prepovedal ob-stoja in dejavnosti bivše na-cional-socialistične stranke. Ta zakon naj bi se ukinil, ker da ni demokratičen in ker ga je izdala tuja zasedbena sila. Posledice ukinitve tega zakona bi lahko ne bile tako dalj-nosečne, seveda, če bi ne je-mali v postev razpoloženja ne-katerih nemških grogov in do-brošnega dela množice. Se huje pa je, če ta morebitni ukrep pri-merjamo z drugim podob-nim ukrepom, namreč s skle-pom ustavnega sodišča v Karlsruhe od avgusta 1956, s katerim je bila komunistična partija Zapadne Nemčije raz-puščena kot protustavna in njena nadaljnja dejavnost pre-povedana. Od tedaj do danes je minilo polno leto. In v tem času je bila komunistič-na partija vsaj uradno še kot-tana z dnevnega redca, ker ji je več ne bilo.

Toda do pred kratkim, kaj-ti v zadnjih tednih so tudi uradni krogi začeli ostro go-voiti proti enobitnosti ilegal-ni komunistični partiji in sko-raj ni dneva, da bi se poli-cijske sile ali sodišča ne ukvarjale z eno problemati-ko, namreč z ilegalno dejav-nostjo komunistov na pod-ročju nemške zvezne republi-ke.

Za to novo gonjo proti ko-munistični partiji je dalo po-vod (nenaroden?) ustavno so-dišče v Karlsruhe. Po razpu-ščenju partije in prepovedi de-javnosti je bilo sicer nekaj procesov, dolgo pa je vladal pasivni navedeni mir, pred bo-rami desetimi dnevi pa je us-tavno sodišče v Karlsruhe iz-reklo obsodbo proti bivšemu funkcionarju komunistične par-tije Hermanu Berndsonu, češ da se je ukvarjal s protustav-

Gornji črtel nam na zelo enostaven način prikazuje ves proces pridobivanja električne energije po principih, po katerih delajo angleški znanstveniki v Harwellu (in njihovi ameriški kolegi) in sicer vse od zajetja morske vode (surovine) do naprave »Zeta« in dalje do elektrogeneratorja in elektrovdov.

V ČEM JE BISTVO NEDAVNEGA ANGLEŠKEGA USPEHA

Ukročena termonuklearna sila

Vsaka trdna snov se spremeni v plin že pri 5000 stop. C; naprave v Harwellu pa se niso razblinile, ker se termonuklearna reakcija vrši, pri milijonu stop. C., v magnetsko izoliranem prostoru

V preteklosti se je večkrat slišalo, da je nekdo iz-nšel način za uporabo vo-de kot gorivo. Takrat je šlo za fantazijo; nastop atomske energije pa je to zamisel približal stvarnosti: voda vsebuje namreč dragoceno gorivo, devterij. Tega je si-cer v določeni količini vo-de zelo malo, vendar pa bi z izkoriščanjem vsega gori-va, ki ga vsebuje en liter vode, dosegli količino ener-

gije, ki ustreza kar 350 li-trom benolina. Vprašanje je le, kako priti do tega ener-getičkega vira.

Kaj je devterij? Znano je, da voda sestoji iz dveh ato-mov vodik in enega atoma kisika (H₂O). Atom vodika je med vsemi najlažji; se-stavlja ga proton (pozitivno naelektronski), to pa je hkrati jedro atoma, in elektron (negativno naelektronski), ki se vrti okrog protona ali je-

dra. Toda vodikov atom i-ma dva izotopa: eden od teh je devterij, katerega jedro ni sestavljeno le iz enega protona, ampak iz protona in nevtrona. Na vsakih 5000 molekul vode imamo eno molekulo, ki ima težki vo-dik ali devterij namesto na-vadnega vodika. Drugi, se-težji, toda mnogo redkejši bratec vodika je tritij, kate-rega jedro sestavlja po en proton in po dva nevtrona.

Morje vsebuje ogromno količino vodika, in ker osta-ne ta količina ogromna, tu-di če jo delimo s 5000, vse-buje morje ogromno količi-no devterija. Danes je moč z razmeroma majhnimi stro-ški ločiti devterij od vo-de. Če primerjamo med seboj energijo, ki nam jo dajeja premog in devterij, nas dev-terij stane komaj stoti del tega, kar nas stane pre-mog.

Kako pridemo od devteri-ja do energije? Najprej mo-ramo devterij spremeniti v plazmo ali tvorivo, to je v zgoščeno plinasto maso. To dosežemo z zelo visoko tem-peraturo. Pri tej temperaturi se devterij (to je jedra devterija, ki vsebujejo po en proton in en nevtron) o-svobodijo elektronov. Se-le v tem trenutku more na-stati fuzija med devterijem, eden od devtonov pogabi proton ali nevtron drugega devterija in se pri tem spre-meni v helij (če pogabi nasproti nevtron), odnosno v tritij (če pogabi nasproti protonu). Hkrati pa se pri tem razvije energija treh do štirih milijonov voltelektronov.

Zakaj so potrebne tako visoke temperature? Tako visoka temperatura je po-trebna, ker je treba potis-niti drugo proti drugemu jedra devterija, ki so na-elektronska z istoimenskim električnim tokor. In znano je, da se istoimenska elek-trika odbija. S povečanjem temperature povečamo hi-stroto premikanja, kajti hi-stroto in temperatura sta v bistvu eden in isti pojav. Če hočemo torej iz devteri-ja pridobiti energijo, mora-mo zgoščati devterij moč-no segreti. Tu nam more služiti primer iz vsakdanje prakse. Če hočemo, da nam vremog daje toploto, ga mo-ramo najprej segreti do ta-ke mere, da se vžge in ta-ko začne oddajati toploto tudi sam.

Če hočemo doseči fuzijo devterijevih jeder, so fiziki izračunali, da je treba dev-terij segreti po možnosti tu-di do 100 in več milijonov stopinj C, to je do tem-perature, ki vlada v notranjosti našega Sonca in drugih zvezd.

Pri tem pa nastane vprašanje posode, kjer naj se ta fuzija vrši, kajti pri tako visokih temperaturah ne vzdrži noben material. Vsaka trdna tvarina se spre-meni v plin že pri 5000 stop-njah C, in zaradi tega ne bi bil možen stroj, ki bi se je mislilo mogel vsebovati tako vroče plazmo. Toda u-gotovili so, da je moč pre-magati to težkoto. Največji uspeh nedavnega poskusa v Harwellu je prav v tem, da se fuzija devtonov izvrši v cevi, ne da bi se pri tem

na milijon stopinj C segre-ta plazma dotikala notranjih sten cevi same. Ustrezna na-prava je podobna transtor-matorju. V notranjosti cevi se namreč ustvari magneti-ko polje, ki preprečuje, da bi se plazma dotikala no-tranjsih sten cevi, pri čemer se doseže dvojni učinek: plazma se ne ohladi v doti-ku s cevjo, hkrati pa se prepreči, da bi se cev sa-ma nevarno segrela in sto-plila.

S tem je človeku uspelo umetno povzročiti pojav, ki se povsem naravno vrši v notranjosti Sonca in drugih zvezd. S tem pa se ni reče-no, da bomo na ta način v kratkem mogli proizvajati e-lektrično energijo. Pred-vsem bo treba doseči, da bo toplota, ki smo jo proizve-deli s termonuklearnimi reak-cijami znatno presegla ener-gijo, ki smo jo potrošili za to, da ta sistem funkci-onira. Pri tem pa bo treba rešiti še vrsto vprašanj, če so znanstveniki mnenja, da bo za dosega tega cilja po-trebnih več desetletij!

Ta antikomunistično hister-jo, ki je zajela Zapadno Ne-mčijo, lahko primerjamo McCar-thyjevemu slovu na čarovni-ce. Primer: 35 demokratič-nih poslancev iz Baden-Wuert-tenberga bo sestavljalo komi-sijo, ki ima nalogo proučiti odnose med svetovno znanim strokovnjakom za geologijo prof. Franzom Kirchheim-erjem in komunistično partijo in to vse od zaključka vojne do danes. Ni kaj reči!

Kje so razlogi za vso to hister-jo? Težko bi bilo odgovoriti, kdo vse to neposredno na-črta in kje je neposredno po-rod za ta val histerije. Pred-postavljamo več. Demokratični uradni krogi pravijo, da se v zadnjem času čedalje ostreje opaža propagandna dejavnost, ki izvira iz Vzhodne Nemčije. In ta naj bi služila spodob-nim elementom na Zapadu. Poleg tega so v Zapadni Nem-čiji imeli vrsto stvark, ki ne vplivajo prav nič prijetno na javnost, posebno ne na neka-tere sile delavstva, ki so bi-li doslej dokaj mirni. Ta pro-paganda pa da ima močan od-mev tudi na številne brez-poselne delavce, ki so v se-danji »emrvi sezoni« ostali brez dela. In teh v nekaterih pokrajinah niti ni malo.

Vse to so le puhli izgovori, kajti če bi teh ne bilo, bi si bili v Bonnu izmislili kaj dru-gega, ki bi bilo prav tako su-pravičljivo za tiste, ki so ko-munistično partijo prepoveda-li in ki pripravljajo ukinitve zavezništkega zakona, ki pre-poveduje obstoj in dejavnost nacistične stranke.

Planinski podvig na Antarktiki

Richard Brooke iz Londona in Novozelandske Bernie Gunn sta napravila največji plan-ski podvig na Antarktiki: po-zvzpela sta se na skoro 4000 me-trov visoki vrh Mount Hugu-ns, ki se nahaja v bližini Scottovega oporišča. Oba sta člana novozelandske antarkti-ke ekspedicije.

PETA LETOŠNJA PREMIERA SNG V AVDITORIJU

Danilo Gorinšek: Rdeča kapica

Režija: Joško Lukeš - Scena: Jože Cesar

Niso znane generacije o na-stanku Gorinskove precej zvo-jajne variante Grimmovih i-stoimenske pravljice o Rdeči kapici. Natančnejša vsebinska ali idejna primerjava obeh tekstov (mimo številnih zelo slabih, zato pa tembolj korigiranih predelav) bi bila v škodo Gorinskih dramatičar-j, dasi tudi tu ne manjka ne-katerih zdravih, originalnih in za otroško psihologijo dovolj opravičljivih domiselnosti. Pred-vsem: elapsociacija, ki se v ši-rokem loku vleče vse od pr-vega dejanja neke do pred-koncem zadnjega, ko volk ep-o-zres najprej babico in potlej še Rdečo kapico, je nujno predloga in prenatrpana s-tekstom. Gledalci — to pa so v glavnem otroci — deloma že poznajo zgodbo, kar bi bi-li pisec ob nastajanju dela lahko upošteval in skrajšal razdaljo od začrtka do ekonflikta, da si se je — trenutno na srečo še nezahtevna — mladež oči-tno kar dobro zabavala ob bur-kastih dialogih med naglušno strmo Mino in stricem Mitri-čem, pa ob že malce stereo-tipni posabljenosti in šolobar-dastem sprevedanju botra Bodeža — in tako naprej. Vse to bi bil lahko tudi režiser malce obstrigal, pa... no, sicer pa je bilo premiersko obim-stvo s predstavo zadovoljivo.

Potem: dramaturško (če je za tokrat ta beseda primer-na?) povsem nerazumljiva (za logiko otroške umenosti in spoznavnosti pa se pomelji) vloga Dobre vile. Zakaj? Pre-prosto zato: dobra vila nam-reč v duhu ali treh svojih na-stopih pred publiko izpove svoj pravilnični etični aksiom, in sicer nekako v tem smislu: tu sem zato, da preganjam zlobo in da pravično varujem dobroto, resnico in pravico. Tako nekako ali vsaj približ-no tako. Otroška psihologija rezonira vselej malo po svoje, vsekakor pa v marsičem bolj lo-gično kakor psihologija odraslega tujejeznega duha. In ta — otroški — logika je spr-i-člo vilnega nastopa rezonira-la najbolj enostavno, in sicer tako: vila bo pomagala Rdeči kapici in kaznovala volka za-rtadi hudobnih naklepoj. In kaj se je zgodilo? Volk je po-žrl najprej babico, potem še Rdečo kapico. Vila torej nakle-ja ni preprečila. Otroki s svo-jo otroško (rečimo kar: primi-tivno!) psihologijo je nad vilo mimogrede malce razočarali, vendar pa vselej razkošno vsed-opuščajoč. Rezonira namreč dalje: no, vila ni preprečila volkovskega zločina, zato-rtadi bo rešila babico in Rdečo kapico. (Seja je vendar zato tu, ali ne?) Toda (o, ne-razumevnost otroške logike!) — obe babici in Rdečo kapi-co reši prijazni, nič čarodajni, še manj višinski, zelo zemeljski (rekli bi: realistični!) lo-vec. Dobra vila se potlej (ka-ko zavoljo osebnega strmu!) ne pokaže več na sceni in o-troška psihologija to menda sprejme kot znak njenega ne-

uspeha v »kolpi« akcijah. Nemara je bil avtorjev nam-nen dober, lahko rečemo celo — napreden, idejno zdrav in smotern: lovec, preprost in realističen (otroci: oh, saj po-znamo lovca s puškoi), je rešil babico in kapico, torej clo-

vek iz mesa in krvi, tak, ka-kršni smo lahko vsi. Kaj pa udobras vila? Poosebljenje praznih besed o miru in pra-vici in še o čem, neznaosna de-korativen medigra brez vse-binske sprejemljivosti zaključ-kov in posledic. Menim, da bi bila v igri ali nepotrebnosti ali pa naj bi bili njeni epistoliški citati vsaj bolj neutralni. To-ua to bi bila tolerančna rešite-tev. Sicer pa ne vem, zakaj je v sicer realistično koncipi-ranem tekstu potrebna ena »di-ža« spravičljiva figura, »do-bra vila«? Pri tako širokodok-lni Grimmovi adaptaciji men-da res niso bili na mestu kon-venacionalni dramaturški po-nizileki, ali ne? Sprito števil-nih in dobrih modernih mi-slinskih iger (tudi pri Italija-nih se jih ne manjka, če je to trebal) je bila repertoarna iz-bira Gorinsk-Grimmova »Rde-ča kapica« prenegljena in na-posrečena.

Režiral je Joško Lukeš z o-čitno prakso v tem zvrstu in s posebnim smislom za — če ga tako imenujemo — otroš-ki hugura, ki nujno izraža somerno igravizualnih, pan-tomimskih in deklarativnih poudarkov. Njegova miselnos-na je dinamična, ne zastoja v ritmu, rad pa kot režiser po-sebej apostrofira kot ali ono si-tuacijsko »relektijo, pri kate-ri vnaprej računa na efekti. Tu namreč nikoli ne zdrsnje na nivo ehumornja v praznosti.

Izredno uspešno pomoč mu je pri tem nudil scenograf Jo-že Cesar z moderno stilizira-nim sceniskim okvirom, ki je deloval kot sodobna otroška slikanica. Vredno je poudarka, da postaja Cesar zadnje čase (s pravi: zadnja leta!) preve-tdelno agresiven v pogledu svojih scenografskih zasnov, ki slagoma izgubljajo dolgo-časno patino odrske dekoraci-je in prinašajo na predstave SNG mnogo popludnih vop. Tu velja že zlasti za — kot smo dejali — tokratno mladinsko igrav. Vsekakor prijeten in samaraten dualizem: moder-na preprostost dveh dimenzij (gord) in nakazana otroška (zlatkasta) razgibanost deta-jlov (plodoni itd.).

Nosilci posameznih vlog so v glavnem zadovoljivi. Zlasti velja poudariti naslovno vlogo, ki jo je — drugič zapored-je, poltinec odra — igrala prizadlena Neda Mijot, de-letce, ki neprisilno tudi na odru združuje radiativnost mi-nule otroškosti in čar pre-deklitike razmišljenosti. Njena Majda je bila na premieri ra-zumljivo malce forsirana v besedi in gesti, vendar pa vseokoli (celi dovolj realistično) preprečevala. Največ svežega cvetja je ubral Botč, večje pozabljeni sko-tenjaka in latinski ključek, ki je z briljantnimi tiradami in groteskno pantomimo prožil slaba smeja sredi valovitega morja mlade in (bodimo iskreni!) večkrat ne preveč rano-dušne, toda kritične publike.

Igral ga je Julij Kobal. Nje-gova vizualna polarna nasprot-ja je bil zamljen in dobrod-ružni stric Mitrič, ki je do-bro predstavil Danila Turka. Tudi napludna strina Mina je kmalu in zaslužen prijetenja simpatije prikupnega obin-stva. Igrala jo je Leli Nakr-stova. Ivo velja za stasitega in pogumnega lovca, bil je Miha Baloh, in za Majdino ma-ter — Stefko Droščev. Klasi-ka adobras babica je bila E-ma Starčeva. V živalskem svetu je kaptada levji delez pri-padal hudobnemu volku, ki ga je — za razburitvo jezo mladega morja — spodobno zavočil Stane Rastresen. Manjše vloge (medved, žaba in lisica ter dobra vila) so prikupno zaigrali je Julij Ga-štin, Edo Martinuzzi, Bogdana Bratuševa in Zlata Rodsko-va.

Ce na kratko povzamemo: Gorinskova mladinska igra »Rdeča kapica« je na premie-ri — kot se reče — zadel-a v polno. Za repertoar tržaškega SNG to seveda ni kdo ve kak-ša kariera. Za režiserja Luke-ša — spodoben uspeh, ki bi bil nemara še večji, če bi bil manj palanten do avtorjevega teksta in bi tisto dobro vilo kratkomalo radval. Prava fi-gal bi bile vsaj lovčeve za-sluge bolj izrazite.

MILAN LINDIC

Ob obletnici smrti našega največjega pesnika Franceta Prešerna — 8. februarja — je bilo v Trstu več proslav. V nedeljo popoldne so na Opčinah imeli zelo uspešno prireditve. Nastopila sta prosoško-kontovaleški pevski zbor in domača godba z izbranim programom. Sledil je nato prireditveni program Na slovenski klasični gimnaziji sta na proslavi nastopila Klavdij Grbec in Eva Znidaršič z recitacijami, ki ju vidimo na gornjih slikah. V Dijaškem domu pa so imeli interno proslavo, kjer je pri programu sodelovalo kar lepo število dija-zov, kot to kaže, naša gornja slika.

— Ta pes pa mora biti pra-sneto visok, da so mu dali tako visoko histero.

